

3. Корягін В.М., Блавт О.З. Педагогічні умови формування рухової компетенції у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Теорія та методика фізичного виховання, 2016. №3 С. 3–7. doi: <http://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2016.3.1164>.
4. Реформа фізичного виховання бакалаврів у вітчизняній вищій школі (компетентнісний підхід) : монографія. В.В. Приходько, В.О. Салов, С.А. Чернігівська, В.М. Вілянський. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 325 с.
5. Сучасні технології у фізкультурно-оздоровчій освіті студентів ВНЗ. О. Безгребельна, Л. Цювх, О. Череповська, Д. Череповський. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2016. Вип. 5(75)16. С. 10– 13.
6. Barling J., Griffiths A. A history of occupational healthpsychology. Handbook of occupational health psychology, 2nd ed. Washington, DC: APA Books, 2010. pp. 21–34.
7. Hardman K., Green K. Contemporari issues in physical education. Mayer & Mayer Verlag, 2011. 300 p.
8. Miller D.K. Measurement: by the Physical Educator. Why and How. Madison: Brown and Benchmark, 2004. 381p.
9. Stidder G. The really useful physical education book . Tatlor & Francis, 2010. 216 p.
10. Wuest D.A., Bucher Ch. A. Foundations of Physical Education and Sport. Mosby: Year Book Inc., 2005. 451p.

Волошина О.В.

Вінницький національний аграрний університет

КРИТЕРІЇ І ПОКАЗНИКИ ПРОЕКТУВАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

У статті розглядаються критерії і показники проектувальної майстерності майбутніх фахівців з туризму на основі системного підходу. Сформульовано вимоги до знань проєктанта, розкрито компоненти системи педагогічних умінь, які складають його проектувальну майстерність.

Ключові слова: проектувальна майстерність, педагогічні вміння, системний підхід, майбутній фахівець з туризму.

Волошина О.В. Критерии и показатели проектировочного мастерства будущих специалистов туризма. В статье рассматриваются критерии и показатели проектировочного мастерства будущих специалистов туризма на основе системного подхода. Сформулированы требования к знаниям проєктанта, раскрыты компоненты системы педагогических умений, которые составляют его проектировочное мастерство.

Ключевые слова: проектировочное мастерство, педагогические умения, системный подход, будущий специалист туризма.

Voloshyna O.V. Criteria and indicators of designing skills of future tourism specialists. The article examines the criteria and indicators of designing skills of future tourism specialists on the basis of a systematic approach. The requirements for knowledge of the designer are formulated, the components of the system of teaching skills are revealed, which make up his design skills. The design of professional phenomena is carried out by a tourism specialist with the help of mechanisms of self-knowledge, self-organization, self-education as a desire for professional-creative self-realization, where creativity is a way of intensifying the process. We have defined criteria and indicators of designing skills of future specialists in tourism: autonomy, professionally oriented thinking, creative attitude to designing activities, value orientation towards design activity, level of development of professional qualities and abilities, the ability to design tourist activities using advanced innovation and information technologies. The experimental study confirmed the conclusion that modern tasks of education modernization required the designer of competent complex actions aimed at changing the functions of the elements of tourism activities. The role of their design has been intensified, in particular purposeful change in the ratio of hours allocated to the practical and lecture work towards reducing the latter. This allowed us to change our character organization of the educational system, to identify new functions of its subjects. The design skills of the future specialist in tourism are considered effective if, firstly, the projects created do not require additional resources; secondly, they can be applied to other tourism specialists, regardless of their experience and teaching skills; Thirdly, there are potential opportunities to reduce the cost of its operation without losing the quality of work.

Key words: designing skills, teaching skills, systematic approach, the future specialist of tourism.

Постановка проблеми. Впровадження в освітній процес інноваційних систем вимагає детального й ретельного проектування, не лише попереднього планування майбутніх змін, а й передбачення наслідків їх впливу на життя і здоров'я суб'єктів навчального процесу [3; 5]. Це виводить проблему проектування на одне з перших місць у теорії педагогіки і практиці діяльності майбутнього фахівця з туризму. Установа на розвиток проектувальної майстерності майбутнього фахівця з туризму означатиме перехід від переважно адаптивного ставлення до навчальної системи, яке передбачає перманентне лаштування її під інші соціальні інститути, до креативно-активного, яке передбачає перетворення її в один з головних рушіїв розвитку професійної культури майбутнього фахівця з туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури показує, що удосконалення проектувальної майстерності фахівців з туризму як напрям наукових досліджень у даний час переживає процес становлення, узагальнення емпіричних фактів. Ряд сучасних досліджень присвячені проектуванню виховних систем, зокрема, психолого-педагогічному проектуванню виховного процесу у ВНЗ (О.М. Коберник), формуванню у майбутніх фахівців умінь проектувати виховну діяльність (І.І. Коновальчук), шляхи формування готовності майбутніх фахівців до проектування організаційних форм виховної діяльності (О.В. Безпалько) [1] та ін.

Слід відзначити, що проектування тісно пов'язується із педагогічною діяльністю, оскільки деякі автори, розкриваючи функції педагога (інформаційну, комунікативну, організаторську, конструктивну, прогностичну тощо), обґрунтували важливість проєктивних знань, умінь і навичок. Сучасні дослідники вказують на проектування не лише відчуженої від актуалізованого стану свідомості суб'єкта форми дії вихователя і змісту загальної виховної мети, а й її поетапного досягнення, що забезпечує таку операційну систему впливів, яка робить виховний процес достатньо прогнозованим і керованим. Ми погоджуємося із розглядом проектування педагогічної діяльності як побудови можливої моделі взаємодії суб'єктів, коректування якої здійснюється на основі педагогічного передбачення, прогнозування процесу взаємодії та його результатів (О.М. Коберник [2]).

Метою даної статті є дослідження теоретичних засад розвитку проєктувальної майстерності, необхідної у сучасних умовах в професійній діяльності фахівців з туризму.

Задачі дослідження. 1. Визначити критерії і показники проєктувальної майстерності майбутніх фахівців з туризму на основі системного підходу. 2. Сформулювати вимоги до знань майбутнього фахівця з туризму, які передують появі проєктувальної майстерності, та побудувати систему професійних умінь, які становлять структуру проєктувальної майстерності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проектування професійних явищ здійснюється фахівцем з туризму за допомогою механізмів самопізнання, самоорганізації, самоосвіти як прагнення до професійно-творчої самореалізації, де творчість є способом інтенсифікації процесу.

Виходячи із системного підходу, нами визначені критерії і показники проєктувальної майстерності майбутніх фахівців з туризму:

– *самостійність*, що була початком підготовки майбутнього фахівця з туризму до проектування і містила у собі: здатність особистості адекватно оцінювати рівні вмінь проектування систем професійної навченості, професійної мотивації, задоволення своєю діяльністю; здатність раціонально організувати і планувати свою роботу, саморегуляцію в освітній діяльності, організаційні і комунікативні здібності під час роботи в колективі; самостійне оволодіння знаннями, вміннями і навичками зі своєї спеціальності, розширення і поглиблення професійно значимих якостей і здібностей, постійна готовність до професійного відновлення;

– *професійно орієнтоване мислення*, вміння використовувати прийняті прийоми вирішення завдань, виробляти тактику і стратегію проєктувальних дій, до якого входили: раціонально-логічне мислення (здатність до виявлення закономірностей, правил професійної діяльності; цілісне бачення, системний аналіз і прогнозування); значеннева професійна пам'ять (розвинуті мнемонічні здібності, що виконували не тільки функцію збереження значимої інформації, а й функції її активного розумового опрацювання, установа логічних і асоціативних зв'язків); вербальні здібності (професійно-семантичне розуміння, вербальне мислення і здатність до словесних аналогій, ерудиція, здатність до професійного діалогу);

– *творче ставлення до проєктувальної діяльності*, розвинута здатність до інновацій у діяльності фахівця з туризму, збагачення досвіду професії за рахунок особистої творчості, яке передбачало: творчу уяву й інтуїтивне мислення; образну професійну пам'ять; акторське мистецтво (мовну імпровізацію, мистецтво перевтілення, здатність до емпатії, впливу на особистість через спілкування);

– *ціннісна орієнтація на проєктувальну діяльність*, установка на самовдосконалення; мотиваційна спрямованість на суб'єкт-суб'єкту взаємодію у туристичній діяльності; прагнення до творчої самореалізації;

– *рівень розвитку професійних якостей і здібностей*, необхідних для проектування систем туристичної діяльності: готовність до рівноправної особистісної взаємодії з різними віковими групами туристів; громадянська зрілість, високий моральний рівень; рефлексивна саморегуляція: воля, імпровізація в діях, організаційна гнучкість; розвинута здатність до інновацій у професійній праці; володіння методами аналітико-синтетичної переробки інформації й алгоритмами інформаційного пошуку; інформаційна грамотність; володіння технологіями підготовки й оформлення результатів навчально-методичної, дослідно-експериментальної, науково-дослідної роботи; здатність до освоєння програмних продуктів;

– *вміння проектування систем туристичної діяльності з використанням перспективних інноваційних та інформаційних технологій*: знання їхніх можливостей; уміння адаптувати і застосовувати програмні засоби з урахуванням особливостей туризму.

Виділені критерії і показники використовувалися у підготовці програм навчання майбутніх фахівців з туризму відображали необхідний рівень знань, умінь і навичок для успішного проектування систем туристичної діяльності.

Науково-пошукова діяльність майбутнього фахівця з туризму спрямована на навчальну діяльність туристів та її організованість. Важливість проектування у професійній діяльності майбутнього фахівця з туризму полягає в обґрунтуванні і реалізації процесів «практизації» теоретичних розробок.

Стосовно другого завдання дослідження – з'ясування вимог до проєктанта – ми встановили, що діяльність майбутнього фахівця з туризму передбачає певне співвідношення й інтеграцію традицій і новаторства, норми і творчості. З одного боку, високий професіоналізм проєктантів означає бездоганне знання апробованих методів і засобів своєї роботи, їх оптимальне використання, з іншого боку, має носити творчий характер, передбачаючи прагнення розвивати й удосконалювати як свій власний досвід у цій галузі, так і інтегрований досвід співтовариства колег – фахівців з туризму, тренерів і педагогів. У професійній діяльності майбутнього фахівця з туризму проектування відіграє винятково важливу роль, воно обґрунтовує і водночас реалізує процеси «практизації» теоретичних розробок. Ось чому у зрілому науковому мисленні міркування суб'єкта про об'єкт завжди приймають образ проекту і є універсальною формою не лише його пізнання, критики, нормування, а й конструювання та творення. При цьому попередні вчинкові діяння проєктанта

здебільшого є матеріалом описового методологічного аналізу, а майбутня мислєдїяльність стає об'єктом рефлексивного проектування [4, с. 4-5].

Нами з'ясовано, що проектувальна майстерність майбутніх фахівців з туризму потребує синтезу різноманітних знань: педагогічних, психологічних, філософських, соціологічних, історичних, екологічних, медичних, правових, технічних, інформаційних тощо. Це викликане колосальною відповідальністю не лише за технологічну сторону виховного процесу, а й за життя і психічний стан людей, що беруть участь у реалізації даного проекту.

Проектна діяльність фахівця з туризму є інтегральним інтелектуальним засобом, який опосередковує розгортання процесу трансформації теоретичного в практичне, минулого в майбутнє, потенційного в актуальне, природного в штучне. При цьому головним знаряддям мислєдїяння тут є схеми і проекти рефлексивної діяльності. Саме проект маніфєстує неподільність прикладних і стратегічних завдань, забезпечує режим ефективності та оптимальність функціонування рукотворної сфери дійсності, так званого штучного універсума, утверджує інноваційну формопобудову – ідеологію прийняття продуктивно-реалізуєчих рішень, обіймає ідеї програми та гіпотетичні моделі конструювання виробів і зразків [3].

Ми погоджуємося з висновком деяких сучасних дослідників, що проектування мети, завдань, процедури, методу, засобів, вихідного матеріалу, продукту мислєдїяння дає змогу здолати вузькість дослідницького підходу і на певному етапі наукової творчості реалізуватися як повноцінна проектно-нормативна діяльність [4, с. 4-5].

Суб'єкт проектування (майбутній фахівець з туризму або група фахівців) має володіти: творчим мисленням і здатністю до винахідництва; професіоналізмом і високою працездатністю; суспільно значимими ціннісними орієнтаціями; здатністю передбачати наслідки перспективних змін дійсності, реалізовані у проекті. Нами виявлена наявність тісного зв'язку прогностичних, проектувальних і управлінських функцій фахівця з туризму, які визначають рівень його проектувальної майстерності.

Процесуальний компонент як спеціально організований процес виховної діяльності вимагав орієнтації на групові форми роботи, спільну діяльність. Врахування індивідуальних особливостей туристів означало створення позитивної мотивації туристської роботи, потреби в ній та інтересу до процесу проектування системи інтенсивних тренувань. Поряд із традиційними методами занять здобули поширення моделювання й аналіз практичних ситуацій, вирішення професійних завдань, ділові ігри, тренінги тощо. Вони сприяли появі самостійності, розвитку здібностей і задатків, формуванню індивідуального стилю діяльності майбутніх фахівців з туризму. Включення управлінського компонента дало змогу розглядати процес підготовки майбутніх фахівців з туризму як рефлексивне управління: фахівець туризму – зміст (проектування системи інтенсивних тренувань) – розвиток діяльності проектування.

Результативний компонент визначав ефективність системи підготовки майбутніх фахівців з туризму, що пов'язувалося з розробкою відповідних критеріїв і показників. Основні перехідні стани процесу підготовки фахівця з туризму до проектування системи інтенсивного тренування можна діагностувати різними способами: шляхом самоконтролю, взаємоконтролю, експрес-контролю, рубіжного вхідного або підсумкового контролю. Ми визначили критерії підготовки майбутніх фахівців з туризму до проектування системи інтенсивного тренування, професійного розвитку особистості й індивідуального стилю [6; 8].

Проектування майбутнім фахівцем з туризму системи інтенсивного тренування – багатостадійний (багатокомпонентний і багатоетапний) динамічний, послідовний процес, що відбувається в часі. Як процес, проектування цієї системи передбачало ряд етапів, а його результатом був розроблений проект. Він здійснювався за допомогою механізмів самопізнання, самоорганізації, самоосвіти як прагнення до творчої самореалізації в діяльності проектування. При цьому творчість використовувалася як спосіб інтенсифікації процесу. Забезпечуючи завдання збереження відносної стабільності виховної системи, майбутні фахівці з туризму, які володіли проектувальною майстерністю, як правило, проектували такі об'єкти і процеси, які не порушували, а сприяли її цілеспрямованості. Науково-практичні конференції, семінари, обмін досвідом з колегами давали значний фактичний матеріал щодо удосконалення проектувальної майстерності [7].

Висновки. Експериментальне дослідження підтвердило висновок, що сучасні завдання модернізації освіти вимагали від проектанта компетентних комплексних дій, спрямованих на зміну функцій елементів систем туристичної діяльності. Підсилювалася роль їх проектування, зокрема, цілеспрямована зміна співвідношення годин, виділених на практичну і лекційну роботу у бік зменшення останніх, дозволило нам змінити характер організації виховної системи, виявити нові функції її суб'єктів. Проектувальну майстерність майбутнього фахівця з туризму вважаємо ефективною, якщо, по-перше, створені проекти не вимагають додаткових ресурсів; по-друге, їх можна застосувати іншим фахівцям з туризму, не зважаючи на їхній досвід і педагогічну майстерність; по-третє, є потенційні можливості для зниження витрат на його експлуатацію без втрати якості роботи.

Перспективи подальших досліджень. Розглянути компоненти проектувальної майстерності майбутніх фахівців з туризму, виділити етапи створення професійного проекту, виявити закономірності і механізми процесу проектування.

Література

1. Безпалько О.В. Формування готовності студентів педвузу до проектування організаційних форм виховної діяльності: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.В. Безпалько. – К., 1998. – 197 с.
2. Коберник О.М. Навчально-виховний процес у сільській загальноосвітній школі: сутність, проектування, організація / О.М. Коберник. – К.: Знання, 1998. – 274 с.
3. Коновальчук І.І. Формування у майбутніх учителів умінь проектувати виховну діяльність: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / І.І. Коновальчук // Національний пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 1999. – 19 с.
4. Фурман А. Наукове проектування як складова професійної методологічної роботи / А. Фурман // Наукове проектування інноваційних та економічних систем національної освіти. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 41 с.

5. Barron F. Creativity, intelligence and personality / F. Barron., D. Harrington // Annual Review of Psychology. – 1981. – Vol. 32. – P. 439-476.
- L. : Open University Press, 1991. – 139 p.
6. Diamond C. T. Teacher Education as Transformation / Diamond C.T. Patric. – L. : Open University Press, 1991. – 39 p.
7. Rogers C. R. Freedom to learn for the 80 s. / C. R Rogers.; With special contributions by J. A. Allender. – Columbus, Ohio : Merrill Publ. Company, 1983. – 312 p.
8. Tones E. Teaching Practice: Problems and Perspectives / E. Tones, S. Morris. – London : Methuen, 1972. – 300 p.

Гуменюк С. В.

Харківська державна академія фізичної культури

ЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ КАТЕГОРІЇ «ЮВЕНАЛИ» В АКРОБАТИЧНОМУ РОК-Н-РОЛІ

Мета: Аналіз результатів анкетування та визначення значущості спеціальної фізичної підготовки спортсменів в акробатичному рок-н-ролі на етапі попередньої базової підготовки **Матеріал і методи:** використовувались такі методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури, методи математичної статистики. В дослідженні взяли участь 20 тренерів-експертів з акробатичного рок-н-ролу.

Результати: отримано ранжирування середніх значень показників видів підготовки та середніх значень показників тестів-вправ окремо для партнерок, партнерів і спортивних пар категорії «ювенали» в акробатичному рок-н-ролі.

Висновки: на основі аналізу анкетування встановлено відсоткове співвідношення спеціальної фізичної підготовки в навчально-тренувальному процесі спортсменів категорії «ювенали» в акробатичному рок-н-ролі на етапі попередньої базової підготовки та визначено пріоритетність тестів-вправ спеціальної фізичної підготовленості.

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, анкетування, спортсмени, акробатичний рок-н-рол, категорія «ювенали», тести-вправи.

Гуменюк С.В. Значение и роль специальной физической подготовки спортсменов категории «ювеналы» в акробатическом рок-н-ролле. Цель: Анализ результатов анкетирования и определение значимости специальной физической подготовки спортсменов в акробатическом рок-н-ролле на этапе предыдущей базовой подготовки.

Материал и методы: использовались следующие методы исследования: теоретический анализ и обобщение данных специальной научно-методической литературы, методы математической статистики. В исследовании приняли участие 20 тренеры-экспертов по акробатическому рок-н-роллу. **Результаты:** получено ранжирование средних значений показателей видов подготовки и средних значений показателей тестов-упражнений отдельно для партнерш, партнеров и спортивных пар категории «ювеналы» в акробатическом рок-н-ролле. **Выводы:** на основе анализа анкетирования установлено процентное соотношение специальной физической подготовки в учебно-тренировочном процессе спортсменов категории «ювеналы» в акробатическом рок-н-ролле на этапе предыдущей базовой подготовки и определена приоритетность тестов-упражнений специальной физической подготовленности.

Ключевые слова: специальная физическая подготовка, анкетирование, спортсмены, акробатический рок-н-ролл, категория «ювеналы», тесты-упражнения.

Gumenyuk S.V. The significance and role of special physical training for the «Juveniles» category in acrobatic rock and roll. Analyzing the competitive activity of young athletes from acrobatic rock and roll, the impression is that the requirements for the level of physical fitness of young rock n-rollers significantly outweigh the possibilities of improving physical fitness, including in the aspect of special physical training of dancers. To a large extent, the problem is exacerbated by the specific paired peculiarities of the structure of the preparedness of rock and rollers.

Perfect performance of the competitive program with a dance pair with such intensity requires a certain high level of special physical fitness of athletes from acrobatic rock and roll.

The lack of scientific and methodological literature on the consideration of the issue in this area highlighted the issue of special physical training of the category of "juveniles" athletes in acrobatic rock and roll, which became the relevance of our study.

Purpose: Analysis of the results of questioning and determination of the significance of special physical training of athletes in acrobatic rock and roll at the stage of previous basic training. **Material and methods:** the following research methods were used: theoretical analysis and generalization of data from special scientific methodological literature, methods of mathematical statistics. The study involved 20 expert trainers in acrobatic rock'n'roll. In order to determine the place, role and meaning of the special physical training of the category "juvenile" in the acrobatic rock-and-roll role, we conducted a survey of leading trainers of Ukraine on this kind of sport for the developed questionnaire. **Results:** the ranking of the mean values of the indicators of training types and the average values of the test-exercise indicators was obtained separately for partners, partners and sports pairs of the "Juveniles" category in acrobatic rock'n'roll. **Conclusions:** Based on the analysis of the questionnaire, the percentage of special physical training in the training process of the juvenile category athletes in acrobatic rock and roll is established at the stage of the previous basic training and the priority of the tests-exercises of special physical readiness is determined.

Keywords: special physical training, questionnaires, athletes, acrobatic rock'n'roll, category "Juveniles", exercise tests.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки висококваліфікованих спортсменів та пошуку нових форм, засобів і методів, спрямованих на підвищення ефективності тренувального процесу в